<u>અસ્વીકરણ:</u>સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

અહેવાલપાત્ર

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં – સિવિલ એપેલલેટ જ્યુરિસડીક્શન

દીવાની અરજી No.10829 / 2014

અજય કુમાર સિંહ અને અન્યો **એપલેન્ટ્સ**

વિરુદ્ધ

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય. અને અન્યો **સામાવાળાઓ**

સાથે – સિવિલ અપીલ No.10828/2014

ચુકાદો

<u>સંજય કિશન કૌલ, ન્યાયામૂર્તી</u>

1. બઢતી પામેલા અને સીધી નિમણૂક પામેલા લોકો વચ્ચે આ વધુ એક કાયમી વિવાદ છે–આ વખતે યુ. પી. ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીઝ સેન્ટ્રલાઈઝ્ડ

સર્વિસીસમાં 'આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર (ઇલેક્ટ્રિકલ અને મિકેનિકલ)'ના પદ માટે.બંને નિમણૂકો શરૂઆતમાં કામચલાઉ ધોરણે કરવામાં આવી હતી પરંતુ બાદમાં તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.મુખ્ય વિવાદ એ સમયે ભારતના બંધારણની કલમ 320 (3) માં પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉત્તર પ્રદેશ જાહેર સેવા આયોગ (ટૂંકમાં 'યુપીપીએસસી') સાથે પરામર્શની જરૂરિયાત સાથે સંબંધિત છે જ્યારે આ કામચલાઉ નિમણૂકોની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.સીધી નિમણૂક કરનારાઓનું કહેવું છે કે જ્યારે કામચલાઉ બઢતી–નિમણૂકની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી તે સમયે ફરજિયાત જરૂરિયાતનો ભંગ કરીને આવી કોઈ પરામર્શ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને આમ, તેમની નિમણૂક ગેરકાયદેસર છે.આની અનુક્રમણિકા સીધી નિમણૂક કરનારાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રાર્થના છે કે આવા તમામ બઢતી આપનારાઓ, ભલે હવે યુ. પી. પી. એસ. સી.સાથે પરામર્શ પ્રક્રિયા દ્વારા સેવાને નિયમિત કરવામાં આવે, તો પણ સીધી નિમણૂક કરનારાઓની નીચે મૂકવામાં આવશે.

2. વિવાદનું વાસ્તવિક મેટ્રિક્સ ખૂબ પહેલાં ઊભું થયું હતું પરંતુ તેની પરાકાષ્ઠા 'સહાયક ઇજનેર'ના પદ માટે 15.5.2007 ની વરિષ્ઠતાની સૂચિ હોવાનું કહેવાય છે, જેમાં બઢતી પામેલા લોકોને સીધી નિમણૂક કરતા ઉપર મૂકવામાં આવ્યા છે.વર્ષ 1985 માં યુ. પી. શહેરી આયોજન અને વિકાસ (સુધારા અને માન્યતા) અધિનિયમ, 1985 ના આધારે યુ. પી. ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીઝ સેન્ટ્રલાઈઝ્ડ સર્વિસીસની રચના કરવામાં આવી હતી.મૂળ અધિનિયમ, એટલે કે, યુ. પી. શહેરી આયોજન અને વિકાસ અધિનિયમ, 1973 (ત્યારબાદ

'ઉપરોક્ત અધિનિયમ'તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) માં સુધારો કરવા માટે સુધારો અધિનિયમ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યમાં સ્થાનિક સત્તાવાળાઓ દ્વારા વધુ સારો વિકાસ પ્રદાન કરવાના દૃષ્ટિકોણથી ઘડવામાં આવ્યો હતો અને આ પ્રક્રિયામાં, આ સત્તાવાળાઓને સંચાલિત કરવા માટે એક કેન્દ્રિત સેવાની રચના કરવામાં આવી હતી.આને સરળ બનાવવા માટે, તમામ વિકાસ સત્તામંડળોની કેન્દ્રીકૃત સેવાઓ બનાવવા માટે સુધારા અધિનિયમ દ્વારા કલમ 5 એ દાખલ કરવામાં આવી હતી.યુ. પી.ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીઝ સેન્ટ્રલાઈઝ્ડ સર્વિસીસ રૂલ્સ, 1985 (ત્યારબાદ 'ઉપરોક્ત નિયમો'તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ઉપરોક્ત કલમ 5 એ હેઠળ ઘડવામાં આવ્યા હતા અને તેને સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા અને 25.6.1985 પર અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા હતા.ઉપરોક્ત નિયમોનો નિયમ 8 અનુસૂચિI થી VI માં ઉલ્લેખિત વિવિધ હોદ્દાઓ પર ભરતીના સ્રોતની જોગવાઈ કરે છે. 'સહાયક ઈજનેર'ના પદ પર બઢતી અનુસૂચિ III માં સૂચિબદ્ધ છે. અનુસૂચિ III નો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છેઃ

કેન્દ્રીકૃત સેવાનું નામ	**ઈજનેરી**
પોસ્ટનું નામ –	**સહાયક અભિયાંતા (Rs.850–1720)**
કઈ પોસ્ટમાંથી પ્રમોશન કરવામાં આવશેઃ	**અવર અભિયાંતા (રૂ. 485–860)**
બઢતી માટે જરૂરી લઘુતમ લાયકાત સેવાઃ	**લાયકાત ધરાવતા જુનિયર એન્જિનિયરની આવશ્યક લાયકાત હોવી જોઈએ અને ભરતી વર્ષના પ્રથમ જુલાઈના રોજ લાયકાત ધરાવતા જુનિયર એન્જિનિયર તરીકે ઓછામાં ઓછી 10 વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરી હોવી જોઈએ.**

એ નોંધવું જોઈએ કે અનુસૂચિ III માં જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા પદોન્નતી દ્વારા 50 ટકા અને સીધી ભરતી દ્વારા 50 ટકાના ગુણોત્તરમાં જગ્યા ભરવાની જોગવાઈ છે.

3. ઇલેક્ટ્રિકલ અથવા મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગમાં ડિગ્રી તરીકે શૈક્ષણિક લાયકાત સાથે 'સહાયક ઇજનેર (ઇલેક્ટ્રિકલ અને મિકેનિકલ)'ની 9 જગ્યાઓ પર સીધી ભરતી માટે 11.7.1987 પર જાહેરાત પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.પસંદગી સમિતિ દ્વારા 13.8.1987 પર કરવામાં આવેલી પસંદગીના આધારે ઓફિસ મેમોરેન્ડમ તારીખ 25.8.1987 મુજબ નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.આ નિમણૂક "સંપૂર્ણપણે કામચલાઉ અને કામચલાઉ ધોરણે"છે.” ઓફિસ મેમોરેન્ડમની કલમ 3 જણાવે છે કે આવી નિમણૂકો મહત્તમ એક વર્ષના સમયગાળા માટે અથવા જ્યાં સુધી જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા નિયમિત ઉમેદવારોની પસંદગી કરવામાં ન આવે અને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, જે પણ પહેલા હોય તે સમયગાળા માટે સંપૂર્ણપણે કામચલાઉ હોય છે.એવું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે કોઈપણ પૂર્વ માહિતી વિના કોઈપણ સમયે સેવાઓ સમાપ્ત કરી શકાય છે.આપણે અહીં નોંધ કરી શકીએ છીએ કે સિવિલ અપીલ No.10829/2014 માં બે અપીલકર્તાઓ અને સિવિલ અપીલ No.10828/2014 માં એક અપીલકર્તા સીધી ભરતી તરીકે કામચલાઉ ધોરણે નિમણૂક પામેલા વ્યક્તિઓમાં સામેલ છે.

4. આ નિયમોમાં સમયાંતરે સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.7.2.1992 ની અધિસૂચના દ્વારા નિયમોના ત્રીજા સુધારા અનુસાર, એક નવો નિયમ 20–A દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો ઉદ્દેશ સીધી ભરતીની કામચલાઉ નિમણૂકને નિયમિત કરવાનો હતો, જેમની ભરતી 1.10.1986 પર અથવા તે પહેલાં કરવામાં આવી હતી.જો કે, આ સુધારો અપીલકર્તાઓની મદદ માટે આવ્યો ન હતો કારણ કે કટ–ઓફ તારીખ 1.10.1986 હતી, જ્યારે અપીલકર્તાઓની ભરતી 25.8.1987 પર કરવામાં આવી હતી.તે 1985 ના નિયમોમાં માત્ર 7 મો સુધારો હતો, જે 2.8.2001 પર પ્રકાશિત થયો હતો, જેણે કામચલાઉ સીધી ભરતીઓને નિયમિત કરવા માટે નિયમ 20–A હેઠળ કટ–ઓફ તારીખમાં 1.10.1986 થી 29.6.1991 સુધી સુધારો કર્યો હતો, જેણે 29.6.1991 પહેલાં ભરતી કરાયેલા અપીલકર્તાઓને નિયમિત કરવાની સુવિધા આપી હતી.આમ, અપીલકર્તાઓને ત્યારબાદ 20.11.2001 ના ઓફિસ મેમોરેન્ડમની શરતો અનુસાર નિયમિત કરવામાં આવ્યા હતા.

5. આ દરમિયાન, સમાંતર રીતે, બઢતી મેળવનારાઓના સંબંધમાં બીજી વાર્તા સામે આવી રહી હતી.વિવાદનું બીજ તા. 8.9.1993 પર સૂચિત નિયમોમાં ચોથા સુધારા દ્વારા મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા નિયમ 21, જે બઢતી દ્વારા ભરતી માટેની પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરે છે, તેમાં તે હદ સુધી સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો કે તેણે અમુક જગ્યાઓ માટે યુપીપીએસસી સાથે પરામર્શને દૂર કરી દીધો

હતો.વર્તમાન અને સુધારેલા નિયમો દર્શાવતો સંબંધિત સુધારો અહીં નીચે દર્શાવવામાં આવ્યો છેઃ

કોલમ–I	**કોલમ–II**
બઢતી દ્વારા ભરતી માટે હાલની નિયમ પ્રક્રિયા	બઢતી દ્વારા ભરતી માટે પ્રક્રિયા આથી અવેજી તરીકે નિયમ
21. બઢતી દ્વારા ભરતી "સમયાંતરે સુધારેલા જાહેર સેવા આયોગ (પ્રક્રિયા) નિયમો, 1970 સાથે પરામર્શ કરીને પસંદગી દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ બઢતી"અનુસાર અયોગ્યની અસ્વીકારને આધિન વરિષ્ઠતાના આધારે કરવામાં આવશે.	21. બઢતી દ્વારા ભરતી રાજ્ય સરકાર દ્વારા અયોગ્યની અસ્વીકારને આધિન વરિષ્ઠતાના આધારે કરવામાં આવશે અને બઢતી આપવામાં અનુસરવાના સિદ્ધાંતો અથવા પદો પર બઢતી માટે ઉમેદવારોની યોગ્યતા પર ઉત્તર પ્રદેશ જાહેર સેવા આયોગની સલાહ લેવાની જરૂર રહેશે નહીં. અવર સચિવ, સંયુક્ત સચિવ, સંપત્તી અધિકારી, વરિષ્ટ કર એવં રાજસ્વ અધિક્ષક, મુખ્ય અભિયાન અધીશશી અભિયાન, લેખા અધિકારી, મુખ્ય નગર નિયોજકો, નગર નિયોજકો, કાર્યાલય અધિકારી અને નીજી સચિવ અનુસૂચિ–1 માં ઉલ્લેખિત છે.

એ નોંધવું સુસંગત હોઈ શકે છે કે યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શની જરૂરિયાતને દૂર કરતી વખતે, તે સુધારેલા નિયમમાં ઉલ્લેખિત હોદ્દાઓ સુધી મર્યાદિત હતી અને તેમાં 'સહાયક ઇજનેર'ના પદનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

6. આગામી વિકાસ 7.9.1994 પર હતો, જ્યારે ઉત્તર પ્રદેશ જાહેર સેવા આયોગ (કાર્યની મર્યાદા) નિયમો, 1954 (ત્યારબાદ 'ઉપરોક્ત નિયમો'તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) માં 13 મો સુધારો અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેણે રાજ્ય સેવામાં કોઈ પદ પર બઢતી આપવા માટે ઉમેદવારોની યોગ્યતા અંગે યુપીપીએસસી સાથે પરામર્શ પ્રક્રિયાને સંપૂર્ણપણે દૂર કરી દીધી હતી.આ સુધારાની સહાયમાં, 'સહાયક ઇજનેર'ના પદ પર જુનિયર ઇજનેરોને નિયમિત બઢતી આપવા માટે એક વિભાગીય બઢતી સમિતિનું આયોજન 27.5.1995 પર કરવામાં આવ્યું ઠરાવ્યું , જેમાં ખાસ નોંધવામાં આવ્યું ઠરાવ્યું કે આ સુધારાને ધ્યાનમાં રાખીને, યુપીપીએસસીની સલાહ લેવાની કોઈ જરૂર નથી. જો કે, સમગ્ર બોર્ડમાં સેવાઓ અને હોદ્દાઓ પર બઢતી માટે યોગ્યતા સંબંધિત પરામર્શની પ્રક્રિયાને દૂર કરવાના પ્રયાસો, સુશીલ ચંદ્ર શ્રીવાસ્તવ વિરુદ્ધના કેસમાં, અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટની મંજૂરી સાથે મળ્યા ન હતા. યુ. પી. અને અન્ય રાજ્ય [1996 ઓલ એલજે 1171]., જ્યાં તેને બંધારણીય રીતે અમાન્ય ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને ઉપરોક્ત સુધારાને પડકારને સમર્થન આપવામાં આવ્યું ઠરાવ્યું , જેમાં રાજ્યની સેવાઓ અને હોદ્દાઓ પર બઢતી સંબંધિત ઉપરોક્ત નિયમોને

અધિકારક્ષેત્રથી બહાર ગણાવીને તેને રદ કરવામાં આવ્યા હતા.આ ચુકાદામાં બંધારણની કલમ 320 (3) ની નોંધ લેવામાં આવી હતી, જે નીચે મુજબ છેઃ

"320.જાહેર સેવા આયોગોની કામગીરી.–

XXXXXXXXXXXXXXXX

(3) સંઘ લોક સેવા આયોગ અથવા યથાસ્થિતિ, રાજ્ય લોક સેવા આયોગની સલાહ લેવામાં આવશે –

(ક) નાગરિક સેવાઓ અને નાગરિક હોદ્દાઓ માટે ભરતીની પદ્ધતિઓને લગતી તમામ બાબતો પર;

XXXXXXXXXXXXXXXX

પરંતુ અખિલ ભારતીય સેવાઓની બાબતમાં અને સંઘની બાબતોના સંબંધમાં અન્ય સેવાઓ અને હોદ્દાઓની બાબતમાં પણ રાષ્ટ્રપતિ અને રાજ્યપાલ, રાજ્યની બાબતોના સંબંધમાં અન્ય સેવાઓ અને હોદ્દાઓની બાબતમાં, જે બાબતોમાં સામાન્ય રીતે, અથવા કોઈ ચોક્કસ વર્ગના કેસમાં અથવા કોઈ ચોક્કસ સંજોગોમાં, જાહેર સેવા આયોગની સલાહ લેવાની જરૂર રહેશે નહીં તે સ્પષ્ટ કરતા નિયમો બનાવી શકે છે."

7. ઉચ્ચ અદાલતે યુ. પી. વિ. માં આ અદાલતના બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદાની નોંધ લીધી.મનબોધન લાલ, [1958 એસસીઆર 533.]બંધારણની કલમ 320 (3) (સી) ડિરેક્ટરી પ્રકૃતિની હોવાનું જાહેર કરીને અને નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા, જે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નીચે મુજબ કાઢવામાં આવ્યા હતાઃ

"જો બંધારણના નિર્માતાઓ દ્વારા એવો ઈરાદો કરવામાં આવ્યો હોત કે આયોગ સાથે પરામર્શ ફરજિયાત હોવો જોઈએ, તો પરંતુક ત્યાં ન હોત, અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં, તે શરતોમાં ન હોત.તેનો અર્થ એ નથી કે કાર્યકારી સરકાર આયોગના અસ્તિત્વની અવગણના કરવા અથવા જેની સાથે તેની સલાહ લેવામાં આવે અથવા ન પણ લેવામાં આવે તેવા કિસ્સાઓ પસંદ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે તૈયાર છે."

8. ઉચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે તાત્કાલિક કેસમાં, વિવાદિત સુધારા દ્વારા, પરામર્શની પ્રક્રિયાને સંપૂર્ણપણે દૂર કરવામાં આવી છે અને આમ, તે ઉપરોક્ત નિરીક્ષણના ઉત્તરાર્ધમાં આ અદાલતે પોતે મૂકેલી ચેતવણીની અંદર આવશે.આ ચુકાદો અંતિમ બની ગયો છે.

9. ઉપરોક્ત ચુકાદાની અસર એ સ્પષ્ટ હતી કે જુનિયર ઈજનેરોની બઢતી માટેની પ્રક્રિયામાં યુપીપીએસસી સાથે પરામર્શની જરૂર પડશે. જો કે, આ હોવા છતાં, જુનિયર ઈજનેરોને 'સહાયક ઈજનેર'ના પદ પર બઢતી આપવા માટે 29.12.1995 તારીખનું ઓફિસ મેમોરેન્ડમ બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.આવું કરવા માટે, 8.9.1993 પરના નિયમોમાં ચોથા સુધારા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા નિયમ 21 માં સુધારા પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી, અને નિયમોમાં ઉપરોક્ત સુધારો રદ કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, પરામર્શની પ્રક્રિયાની જરૂર નહોતી.જો કે, આ 'સહાયક ઈજનેર'ના પદના એ પાસાને સંપૂર્ણપણે ચૂકી ગયું કે જે ઉપરોક્ત સુધારા હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા હોદ્દાઓમાંથી એક નથી, જે સ્થિતિ છે, જેના પર અમારી સામે ગંભીરતાથી વિવાદ થઈ શક્યો

નથી.જો કે, આ બઢતી મેળવનારાઓનું નિયમિતકરણ નિયમોમાં 14 મા સુધારાને અનુસરીને કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં નિયમ 21 એ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે 30.6.1998 પહેલાં કામ કરતા કામચલાઉ બઢતી મેળવનારાઓની સેવાઓને નિયમિત કરવાની જોગવાઈ કરે છે.

10. આની અસર એ હતી કે નિયમિતતા તેમની બઢતીની તારીખ એટલે કે 29.12.1995 થી અમલમાં આવશે.અમે એમ ઉમેરી શકીએ છીએ કે જ્યાં સુધી ઇન્ટર સે બઢતી માટે વરિષ્ઠતાના દાવાની વાત છે, તે નિયમ 21 એના પેટા–નિયમ (8) દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છેઃ

> "(8)આ નિયમ હેઠળ બઢતી પામેલી વ્યક્તિ આ નિયમો અનુસાર પસંદગી પછી બઢતીના આદેશની તારીખથી જ વરિષ્ઠતા માટે હકદાર રહેશે અને તમામ કિસ્સાઓમાં, આ નિયમો હેઠળ આવી વ્યક્તિની બઢતી પહેલાં પેટા–નિયમ (5) માં સમાવિષ્ટ બઢતી માટેની પ્રક્રિયા અનુસાર બઢતી પામેલી વ્યક્તિઓની નીચે મૂકવામાં આવશે."

11. આમ, વિવાદની ગંભીર બાબત એ છે કે જો બઢતી મેળવનારાઓને કાયદા અનુસાર બઢતી આપવામાં આવી હોય, તો તારીખ 29.12.1995 ના કાર્યાલયના મેમોરેન્ડમને અનુસરીને, તેઓ અપીલકર્તાઓ કરતાં વરિષ્ઠ તરીકે ક્રમ મેળવશે, જેમને તારીખ 2.8.2001 ના 7 મા સુધારાને અનુસરીને ફક્ત 20.11.2001 પર નિયમિત કરવામાં આવ્યા હતા.આ જ પૃષ્ઠભૂમિમાં 'સહાયક ઇજનેર'ની વિવાદિત વરિષ્ઠતાની યાદી 15.5.2007 પર પ્રકાશિત કરવામાં

આવી હતી, જેમાં બઢતી પામેલા લોકોને સીધી નિમણૂક પામેલા લોકોથી ઉપર મૂકવામાં આવ્યા હતા.આ તે વરિષ્ઠતાની યાદી છે જેના પર રિટ પિટિશનમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે, જેને વિવાદિત આદેશ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવ્યો છે.

12. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે અમારી સમક્ષ દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શની ગેરહાજરીમાં, ખાનગી સામાવાળાઓ ની નિમણૂક નિયમિત હોવાનું કહી શકાતી નથી અને હકીકતમાં, તે અંતર્ગત કાનૂની ખામીથી પીડાય છે.હકીકત એ છે કે યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શ શરૂઆતમાં ઉપરોક્ત નિયમોમાં 13 મા સુધારાની છત્રછાયા હેઠળ કરવામાં આવ્યો હતો, જે <આઇ. ડી. 2 પર સૂચિત કરવામાં આવ્યો હતો, અને અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા <આઇ. ડી. 1>ના ચુકાદા દ્વારા રદ કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત સુધારા દ્વારા છત્ર હટાવવામાં આવ્યું હતું, જે સ્પષ્ટપણે ખાનગી સામાવાળાઓ ની નિમણૂકને ગેરકાયદેસર બનાવે છે.ત્યારબાદ તેને ઉપરોક્ત નિયમોમાં ચોથા સુધારાની અંદર લાવવાનો પ્રયાસ, જે તા. 8.9.1993 પર સૂચિત કરવામાં આવ્યો હતો, તેનો કોઈ ફાયદો થયો નથી કારણ કે 'સહાયક ઇજનેર'ની પોસ્ટનો ઉલ્લેખ એક પોસ્ટ તરીકે કરવામાં આવ્યો ન હતો, જેના માટે યુપીપીએસસી સાથે પરામર્શ કરવામાં આવ્યો હતો.આમ, જ્યારે ઉપર જણાવ્યા મુજબ યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શનો સંપૂર્ણ ઉપાડ રદ કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે ઉપરોક્ત નિયમોમાં અન્ય સુધારો ખાનગી સામાવાળાઓ ના કેસને આવરી લેતો ન હતો.

13 . બીજી બાજુ, રાજ્ય સરકારે આ દલીલને આ આધાર પર રદિયો આપવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે શ્રેષ્ઠ રીતે આ એક અનિયમિત નિમણૂક હતી અને અમાન્ય નિમણૂક નહોતી કારણ કે યુપીપીએસસી સાથે હંમેશા કાર્યોત્તર પરામર્શ થઈ શકે છે. અલબત્ત, વૈકલ્પિકમાં આ એક દલીલ હતી, જો કે, ખરેખર એ સ્થાપિત કરવામાં સક્ષમ ન થયા પછી કે 8.9.1993 ના નિયમોમાં ચોથો સુધારો ખાસ કરીને 'સહાયક ઈજનેર'ના પદને આવરી લેતો નથી.અમે એમ પણ કહી શકીએ કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા આર. ટી. આઈ. પ્રશ્નના રાજ્ય સરકારના જવાબ મુજબ પણ, જ્યાં પણ હોદ્દાઓ આયોગના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે ત્યાં આવા પરામર્શની જરૂર હતી અને તેથી, જ્યાં સુધી 'જુનિયર એન્જિનિયર'થી 'આસિસ્ટન્ટ એન્જિનિયર'તરીકે બઢતીની વાત છે ત્યાં સુધી પરામર્શ જરૂરી છે.

14. રાજ્ય સરકાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પી. એન. મિશ્રાની રજૂઆતનો બીજો ભાગ ડાયરેક્ટ રિક્રૂટ ક્લાસ II એન્જિનિયરિંગ ઓફિસર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્યમાં આ અદાલતના બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદામાંથી મેળવેલા સમર્થન પર આધારિત હતો. [(1990) 2 એસસીસી 715.].અંતિમ ફકરા નંબર 47 માં, બઢતી પામેલા અને સીધી નિમણૂક પામેલા લોકોની આંતર-વરિષ્ઠતાના સંદર્ભમાં દરખાસ્તો મૂકતા, પેટા-ફકરા (બી) માં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"(બી)જો પ્રારંભિક નિમણૂક નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરીને કરવામાં ન આવે પરંતુ નિમણૂક કરાયેલ વ્યક્તિ નિયમો અનુસાર તેની સેવાનું નિયમિતકરણ ન થાય ત્યાં સુધી અવિરતપણે પદ પર ચાલુ રહે છે, તો કાર્યકારી સેવાનો સમયગાળો ગણવામાં આવશે."

15. વરિષ્ઠતાની યાદીમાં પડકાર મૂકવામાં આવ્યો હોવાથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બઢતી પામેલા ઉમેદવારોનો કાર્યકારી સમયગાળો પણ બઢતી પામેલા હોદ્દા પર તેમની વરિષ્ઠતા માટે ગણવામાં આવે છે.આ દલીલને વધુ ટેકો આપવા માટે નિયમ 28 (4) નો ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જે વરિષ્ઠતા સાથે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વાંચે છેઃ

"28.વરિષ્ઠતા –

XXXXXXXXXXXXXXXX

(4) પેટા–નિયમ (1) માં કંઈપણ હોવા છતાં, સીધી ભરતી અને બઢતી દ્વારા નિયુક્ત વ્યક્તિઓની આંતર–વરિષ્ઠતા સીધી ભરતીના કિસ્સામાં સેવામાં જોડાવાની તારીખથી અને બઢતીના કિસ્સામાં સતત ફરજ બજાવવાની તારીખથી નક્કી કરવામાં આવશે અને જ્યાં બઢતી આપનારની સતત ફરજ બજાવવાની તારીખ અને સીધી ભરતીમાં જોડાવાની તારીખ સમાન હોય, ત્યાં બઢતી દ્વારા નિયુક્ત વ્યક્તિને વરિષ્ઠ ગણવામાં આવશે.

પરંતુ ભરતીના કોઈ પણ વર્ષમાં નિમણૂકો બઢતી અને સીધી ભરતી એમ બંને દ્વારા કરવામાં આવે અને સ્રોતનો સંબંધિત ક્વોટા નિર્ધારિત કરવામાં આવે, તો નિયમ 17 અનુસાર સંયુક્ત યાદીમાં નામોની એવી રીતે ગોઠવણી કરીને આંતર-વરિષ્ઠતા નક્કી કરવામાં આવશે કે જેથી નિયત ટકાવારી જાળવી રાખવામાં આવે."

16. ખાનગી સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અમરેંદ્ર શરણે એ દરખાસ્તનો પણ પ્રચાર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે અન્યથા પણ, ભારતના બંધારણની કલમ 320 (3) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને યુ. પી.પી. એસ.સી. સાથે પરામર્શ ફરજિયાત નથી, જેમ કે આ અદાલતે યુ. પી. વિ. માં તેના બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદામાં વધુ સ્પષ્ટ કર્યું છે.મનબોધન લાલ (સુપ્રા.).વિદ્વાન વકીલે 14 મા સુધારામાંથી પણ સમર્થન માંગ્યું હતું, જેમાં નિયમ 21એ (ઉપરોક્ત ઉપ-નિયમ (8)) નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે બઢતી પામેલા લોકોની વરિષ્ઠતાની ગણતરી "આ નિયમો અનુસાર પસંદગી પછી બઢતીના આદેશની તારીખથી જ"કરવી પડશે." જો કે, આપણે નોંધ લઈ શકીએ કે આ પેટા-નિયમ ખરેખર બઢતી પામેલા લોકોમાં આંતર વરિષ્ઠતાના સંદર્ભમાં છે.

17. અમે પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતોની તપાસ કરી છે.

18. અમારા મતે, આ વિવાદ એડ હોસિઝમનું પરિણામ છે, જે યુ. પી. રાજ્યમાં સત્તાવાળાઓ દ્વારા વધુ સારો વિકાસ પ્રદાન કરવાના દૃષ્ટિકોણથી ઉપરોક્ત કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો ત્યારે શરૂઆતમાં થયો હતો.

નિયમિત પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી ન હતી અને બઢતી અને સીધી નિમણૂક બંનેની દ્રષ્ટિએ સ્ટોપ ગેપ વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી.જોકે, આ સ્ટોપ ગેપ વ્યવસ્થાએ નિયમિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના, લાંબા સમય સુધી ચાલુ રાખીને વધુ કાયમી સુવિધા પ્રાપ્ત કરી હતી.આ બંને ચેનલોમાં હતું.અપીલકર્તાઓની નિમણૂક યુ. પી. પી. એસ. સી. ની નિયમિત પ્રક્રિયા દ્વારા કરવામાં આવી ન હતી, પરંતુ ઓફિસ મેમોરેન્ડમ તારીખ 25.8.1987 દ્વારા નિયુક્ત પસંદગી સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવેલી પસંદગી દ્વારા કરવામાં આવી હતી.આ નિમણૂક સંપૂર્ણપણે કામચલાઉ અને કામચલાઉ ધોરણે હતી અને જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા નિયમિત ઉમેદવારોની પસંદગી ન થાય ત્યાં સુધી મહત્તમ એક વર્ષ અથવા તે સમયગાળા સુધી ચાલુ રાખવાની હતી.તેમ છતાં, આવી નિયમિત પ્રક્રિયા ક્યારેય થઈ ન હતી, પરંતુ બીજી તરફ આવી કામચલાઉ નિમણૂકો વ્યક્તિઓને નિયમિત કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી, જેમની ભરતી 1.10.1986 પર અથવા તે પહેલાં 7.2.1992 તારીખના ઉપરોક્ત નિયમોમાં ત્રીજા સુધારા મુજબ કરવામાં આવી હતી.આ સુધારો પણ અપીલકર્તાઓના લાભ માટે ન હતો, કારણ કે તેમની ભરતી 25.8.1987 એટલે કે નિયમોમાં ઉપરોક્ત સુધારા પહેલા કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં કટ–ઓફ તારીખ 1.10.1986 તરીકે રાખવામાં આવી હતી.તે પછી જ, 2.8.2001 તારીખના ઉપરોક્ત નિયમોમાં 7મા સુધારા દ્વારા, અપીલકર્તાઓ જેવી વ્યક્તિઓને નિયમિત કરવા માટે પ્રતિબંધને વધુ 29.6.1991 પર ખસેડવામાં આવ્યો હતો, અને અપીલકર્તાઓને 20.11.2001 તારીખના ઓફિસ

મેમોરેન્ડમના સંદર્ભમાં નિયમિત કરવામાં આવ્યા હતા.આ સુધારા રાજ્યપાલ સાથે પરામર્શ કરીને હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા, જેમણે નિયમોમાં સુધારો કરવા માટે ખુશી વ્યક્ત કરી હતી.

19. અપીલકર્તાઓની નિમણૂકની ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાની ચર્ચા કરવાનો ઉદ્દેશ એ બાબત પર પ્રકાશ પાડવાનો છે કે અપીલકર્તાઓ એવી વ્યક્તિઓ નથી કે જેમની નિમણૂક સામાન્ય પ્રક્રિયા દ્વારા કરવામાં આવી હોય, પરંતુ નિયમિત કરવામાં આવેલી વિરામ અંતર વ્યવસ્થા દ્વારા નિમણૂક કરવામાં આવી હોય.

20. જ્યાં સુધી ખાનગી સામાવાળાઓ 5–10 નો સંબંધ છે, તેઓ બઢતી મેળવનારા છે.તેઓ જુનિયર એન્જિનિયર હતા.નિયમો અનુસાર 50 ટકા ક્વોટાના સંદર્ભમાં, તેમને 'સહાયક ઈજનેરો'તરીકે દોરવામાં આવ્યા અને બઢતી આપવામાં આવી.'સહાયક ઈજનેર'ના હોદ્દા પર જુનિયર ઈજનેરોને બઢતી આપવા માટે વિભાગીય બઢતી સમિતિનું આયોજન 27.5.1995 પર કરવામાં આવ્યું ઠરાવ્યું .રાજ્ય સરકારના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલમાં અમુક યોગ્યતા છે કે સંબંધિત સમયે 13મા સુધારાએ યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શ પ્રક્રિયાની જરૂરિયાતને સંપૂર્ણપણે દૂર કરી દીધી હતી, અને તે પછીથી જ, 19.10.1995 પર, આવા સુધારાઓને રદ કરવામાં આવ્યા હતા.જોકે, તે વિવાદમાં નથી કે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટનો આ ચુકાદો અંતિમ બની ગયો છે.એટલું જ નહીં, બંધારણની કલમ 320 (3) નું અર્થઘટન, જે યુ. પી. રાજ્ય v.મનબોધન લાલ (સુપ્રા) એ પણ સ્પષ્ટ કરે છે કે બંધારણના

નિર્માતાઓનો ઈરાદો આયોગ સાથે પરામર્શની જોગવાઈ ફરજિયાત તરીકે કરવાનો ન પણ હોઈ શકે, પરંતુ પરંતુકને ધ્યાનમાં રાખીને, તે એમ કહેવા સમાન નહીં હોય કે કાર્યકારી સરકાર આયોગના અસ્તિત્વની સંપૂર્ણપણે અવગણના કરવા માટે તૈયાર છે, જેમ કે વર્તમાન કેસમાં બોર્ડમાં આવા પરામર્શને દૂર કરીને કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.

21. ઉપરોક્ત સ્થિતિનો સામનો કરતા, કાર્યવાહીના માર્ગને નિયમોના ચોથા સુધારા, તારીખ 8.9.1993 પર આરામ આપીને ન્યાયી ઠેરવવાની માંગ કરવામાં આવી હતી, જે એક પાસું છે,જેને હાઈકોર્ટની તરફેણ મળી છે, પરંતુ તે સુધારાની વિરુદ્ધ ચાલે છે.આ સુધારામાં એવી જગ્યાઓની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જેના માટે પરામર્શની જરૂર ન હતી.નિર્વિવાદપણે, 'સહાયક ઈજનેર'ની જગ્યા આવી જગ્યાઓમાંથી એક તરીકે ઉલ્લેખિત નથી.આમ, સંબંધિત અધિકારીઓની કાર્યવાહીને યોગ્ય ઠેરવવા માટે હાઈકોર્ટ આ સુધારાની મદદ કેવી રીતે લઈ શકતી હતી તેની અમે પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ રહીએ છીએ.આમ, અમને એવું માનવા માટે કોઈ ખચકાટ નથી કે આવી પરામર્શ ફરજિયાત હતી પરંતુ કરવામાં આવી ન હતી.હકીકત એ છે કે અમુક હોદ્દાઓ માટે જરૂરી ન હોવાને કારણે પરામર્શ દૂર કરવામાં આવ્યો હતો તે જ સૂચવે છે કે તે ઉલ્લેખિત ન હોય તેવી જગ્યાઓ માટે જરૂરી રહેશે.

22. સાથે સાથે, અમારો એવો પણ મત છે કે રાજ્ય સરકારના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે દલીલ કરી છે કે આ એક અનિયમિતતા છે અને ગેરકાયદેસર નથી, અને આવી અનિયમિતતાને હંમેશા સંભવિત પરામર્શ દ્વારા દૂર કરી શકાય છે.

23. ઉપર નોંધ્યા મુજબ આપણે એમ પણ ઉમેરી શકીએ કે, જ્યાં સુધી ઉપરોક્ત નિયમોના નિયમ 21 એના પેટા–નિયમ (8) નો સંબંધ છે, તે વર્તમાન વિવાદને મદદ કરશે નહીં કારણ કે તે બઢતી પામેલા લોકોમાં આંતર–વરિષ્ઠતાનો ઉલ્લેખ કરે છે.

24. ઉપરોક્ત નિયમોના નિયમ 28 માં કોઈ શંકા નથી કે સીધી ભરતી દ્વારા નિયુક્ત વ્યક્તિઓની વરિષ્ઠતા સેવામાં જોડાવાની તારીખથી નક્કી કરવામાં આવશે.ફરી એકવાર, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, અપીલકર્તાઓની કામચલાઉ નિમણૂક પછીની તારીખ 20.11.2001 થી નિયમિત કરવામાં આવી હતી અને આમ, તેઓ તે તારીખથી માત્ર આંતર વરિષ્ઠતા માટે નિમણૂકનો દાવો કરી શકે છે.આ પેટા–નિયમ, કે જે બઢતી આપે છે, તે નિર્ધારિત કરે છે કે બઢતી મેળવનારાઓના કિસ્સામાં સતત ફરજ બજાવવાની તારીખ સંબંધિત તારીખ હશે.ખાનગી સામાવાળાઓ વિવિધ તારીખોથી કાર્યરત છે અને તે સંબંધિત તારીખો હશે, અને તે તારીખો અપીલકર્તાઓની નિમણૂક પહેલાંની છે.એકમાત્ર અનિયમિતતા એ છે કે યુ. પી. પી. એસ. સી. સાથે પરામર્શ ન કરવો.

25. અમને તે વ્યંગાત્મક લાગે છે કે અપીલકર્તાઓ કે જેઓ પોતે મૂળરૂપે કામચલાઉ ધોરણે હતા અને નિયમિત પ્રક્રિયા દ્વારા નહીં, તેઓ આ તકનીકી વાંધાના આધારે વરિષ્ઠતાની સૂચિને પડકારવા માંગે છે.તેમની નિમણૂક ક્યારેય યુપીપીએસસી દ્વારા થઈ નથી, જેમ કે નિયમો હેઠળ કલ્પના કરવામાં આવી છે.

26. જ્યાં સુધી ખાનગી પ્રતિવાદીઓ/બઢતી મેળવનારાઓની પુષ્ટિની વાત છે ત્યાં સુધી સ્પષ્ટ ખામીને દૂર કરવા માટે, અમે નિર્દેશ આપવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ કે રાજ્ય સરકારે આજથી મહત્તમ બે મહિનાના સમયગાળામાં પરામર્શ માટે યુપીપીએસસીને ખસેડવા જોઈએ, અને પરામર્શ પ્રક્રિયાના પરિણામ પર આધાર રાખીને, કાર્યવાહી કરવામાં આવે અને વરિષ્ઠતાની સૂચિ તે મુજબ સંચાલિત થવી જોઈએ.આનો અર્થ એ થશે કે જ્યાં સુધી યુ. પી. પી. એસ. સી. નો અનુકૂળ અભિપ્રાય હોય ત્યાં સુધી બઢતી પામેલા લોકો વરિષ્ઠતાની યાદીમાં પોતાનું સ્થાન જાળવી રાખશે, અને માત્ર એવા ઉમેદવારોના કિસ્સામાં કે જે યુ. પી. પી. એસ. સી. અન્યથા સલાહ આપે છે, એટલે કે, નકારાત્મક રીતે, તે વ્યક્તિ સમાન વરિષ્ઠતાનો ભાગ બનવા માટે પાત્ર નહીં હોય.અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે યુ. પી. પી. એસ. સી. ની સલાહ સાથે, અમે જે અવલોકન કર્યું છે તેના સંદર્ભમાં આ વિવાદને શાંત રાખવો જોઈએ અને જો યુ. પી. પી. એસ. સી. સંમત થાય તો આ વતી આગળ કોઈ મુકદ્દમો દાખલ કરવો જોઈએ નહીં.

27. અપીલોનો તે મુજબ ઉપરોક્ત શરતોમાં નિકાલ કરવામાં આવે છે, જેમાં પક્ષોને તેમનો પોતાનો ખર્ચ ઉઠાવવો પડે છે.

.....ન્યાયામૂર્તી

[કુરિયન જોસેફ]

..... ન્યાયામૂર્તી

[સંજય કિશન કૌલ]

નવી દિલ્હી.

09 ઓગસ્ટ, 2018.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

==========

અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.